

molla câmî
suFİlere
armaġan

Tuhfetü'l-Ahrâr

Çeviren: Y. Emre Taşdemir

TASAVVUF
KLASİKLERİ

suFi
KİTAP

TUHFETÜ'L-AHRÂR SUFİLERE ARMAĞAN

Söze Besmele ile Başlamak Hakkında

1- *Bismillahirrahmanirrahim* kerem sofrasının çağrısıdır.

Kerem ve cömertliğinin feyzi, bize söz sofrasını açtı ve kadim bir kıssadaki perdeyi kaldırdı.

Bu sayede söz ustasının elindeki kalem de “Allah’ın adıyla/ Bismillah” diyerek söze başladı.

Ey okuyucu! Bu yemek yeni pişirilip sofraya kondu, tadına iyi bak, lezzetinden mahrum kalma.

Tadına bakamasan bile göz kamaştırması ve hoş kokusu can gıdası olarak sana yeter.

10- Bu mecliste temiz canlar, pak ruhlarına o sofradan bir kırıntı düşsün diye cem olup bekler.

Bu güzel sofranın başına gelenlerin “bismillah” demeleri en iyisidir.

İblis daha en baştan sofrayı (sofranın bereketini) yağmalamak ister. Onun boynunu vuracak hançer işte bu besmeledir.

Besmele’nin “be”si “sin”den öncedir ki bu, “Ümmü’l-Kitab’ın” göğüs ucu hükmüne işarettir.

Bundan maksat, senin bir bebek gibi ruhunu ve kalbini beslemek için ondan süt içmendir.

15- “Mim”in gelmesiyle “bism” (ismiyle) olmuştur ki “Muska olarak ben sana yeterim.” demektedir.

Uzayıp giden arz da “Rahman” hattına benzemekte, cennet yeşilliğinden bir işaret getirmekte. Siyah hattıyla şöyle bir müjde verir: Besmele cennet güzelliğinin ser levhası ve çimenidir. “Be” harfi burada iki taraflı bir kapıdır, saadet bağına o kapıdan varılır.

Besmele’nin “sin”inden bir şelale çağlamış ve Cebrail’in kanat yeliyle can kaynağı kılınmıştır.

20- Gözlerini aç da ondaki hayat membaini gör, onun her “mim”inden cari olan tesnim çeşmesini gör.

Ondaki her elif dolgun bir meyve ağacıdır, meyvesi de Yüce Zat’ın marifet ve tanınmasıdır.

“Lam”ları ise Huri zülüfleri gibi uzayıp gider, gönül gözlerini kendine meftun eder.

“Ha” harfi gönül avlayan iki halka misali lülelerle muttasıl olmuştur.

“Ra” ki sürur ve sevincin son haddidir, onunla elin huri eteğine ilişir.

25- “Nun” ki sonu elif başı mim’dır, Kevser havuzunda yüzen bir balık gibidir.¹

İmdi kalb-i selimle etraflıca düşünüp çaba adımını ileri at ve bu söz çimeninden hoşça geç.

Zira besmele kısa bir ayet olarak indiyse de onda surelerden daha çok sır gizlidir.

Ondaki ilk sıfat en güzel beyan ile sure-i Rahman’a işaret eder.

Muallim talim verirken onun Ha-mim’ini idrak eder.

1 Müellif bu harf simgeçiliğiyle Besmeleyi hem cennetin anahtarı hem de cennetin mana sureti ve temeli olarak betimlemektedir. [çn]

30- Ra harfinin başında gördüğün lam'ın iki elifi lam-elife işaret eder ki;

Nun'dan sonra gelen elif harfi “Nun ve Kalemin” üzerindeki perdeyi kaldırır.²

Harflerinin satırlarında gördüğün beyazlık ve siyahlık sana “nur” ve “duhan”ı anımsatır.

Bil ki onun fethası ezel hazinesini açmış, kesresi ise emel kadehini kırmıştır.

Ondaki “cezm” ise bir halkadır ki akıl kulağı daima o halkaya takılıdır.

35- “Be”nin noktası sır erbabı için niyaz toprağında ümit tohumudur.

Rahman ismindeki nun'un noktası mahlukâtı nazar otu misali esirgemeye işaret eder.

Rahim ismindeki iki nokta da iki göz bebeği mesabesinde mülk ve melekutun göz nurudur.³

Harflerini sayacak olursan on dokuzdur, yani lütfu on sekiz bin âleme ulaştı da ondan bir şey eksilmedi.

(Besmele) Rahim ismiyle hatmolmuş ve mim'in sonunda hatim (son) şekli ayan olmuştur.

40- Bu da işin sonunun Rahim sıfatının feyzi olduğuna iki delilidir.

2 Burada “Nun” harfiyle başlayan Kalem suresinden bahsedilmektedir. Müellif tasavvufi harf simgeciliğine uygun olarak çeşitli harfi-rakamsal-sayısal okumalarla bütün Kur'an'ın ve bütün kâinat kitabının besmelenin içinde gizli olduğunu anlatmaya çalışmaktadır. [çn]

3 Böylelikle besmelede bulunan dört noktaya işaret edilmiştir. Be harfinin noktası, nun harfinin noktası veya harfinin iki noktası. [çn]

BESMELENİN ARDINDAN KİTAB-I MECİD'İN KAPISI OLAN FATİHA'NIN OKUNMASI

Bu güzel sözün akabinde kalemin her nâmenin başına yazdığı şey, Âlemlerin Rabbi'ne hamddir.

Zira “Kün” (ol) kalemiyle âlem sayfasına en önce bu yazıldı.

Çünkü söz de O'na ait olduğundan hamd ü sena etmek dışında kullanılamaz.

Lakin O'nu hakkıyla methetmek beyanın ötesindedir, dille söylenen her şeyin ötesindedir O.

45- Dille onu övmek ne olmayacak bir arzu! Akıl ile onu arzulamak ne uzak bir sevda!

Söz dediğin şairin hisleriyle düşünüp rüzgâra saldığı birkaç gevşek düğümünden başka nedir ki?

Düğüm çözülmeyecek kadar güçlü olsa bile yine de bir ilmekçiğe bel bağlamamak gerek.

Bir ipteki yüz düğümü çözseler de içlerinde bir şey yoktur, dolu görünseler de içleri boştur.

Akıl, bu müşkülü çözmede zora düşmüştür ve burada daima ipin ucunu kaybetmektedir.

50- Zira onun incilere layık fikir ipliği burada baştan başa düğümlerle dolmuştur.

Bu iplik, tespihi andırır, ona boncuk misali yüz düğüm vurulmuştur.

Akl da bu ipliği eline almış, onunla sadece acizliğini sayıp durmaktadır.

Şu cihanda kim acizliğinden dem vurmaz ki? Bu işin sonu acizlikten başka nereye varır ki?

Kuşkusuz her ayık gönüllünün o her şeye gücü yeten Hayy karşısında aczini itiraf etmesi kendisi için en hayırlısıdır.

55- O ki cömertlik hazinesini kullara açandır, varlık düzenini bir silsileye bağlayandır.

Veryüzü sakinlerinin seherini aydınlatandır, gökyüzündekilerin gecesine meşale yakandır.

Yeni gelenlere kerem sofrasını açan, sona varanlara selamet hazinesini bahşedendir.

Kıdem Kaf'ının başında “kûn/ol” çeşmesini açıp takdirini kalemin ucundan akıtar.

Karanlık geceleri aydınlık sabahlara erdiren, amel ehlinin işlerine kâfi gelen hep O'dur.

60- O ki her temiz ve pak özün koruyucusu, secdeye varan alınların kiblesidir.

Güneşin yörüngesine (yönünü şaşmaması için) daire çizen, rüzgâra ve suya yön verendir.

Kendisine yönelmiş kulların ayıplarını örten, tövbe edenlere mağfîret edendir.

Aklın sevda ateşine su serpen, niyaz eline kuvvet bahşedendir.

Zikri temiz dimağların besini, ölümlülerin sonsuz hazinesidir.

65- O ki muradınca tedbirler kaleminin ucunu kıran, taksirler defterinin üstüne kalem çekendir.

Kendisinden korkanlara güven bahşeden, kendisini bilenlerin hâllerini aydınlatandır.

Hayat nefhasıyla cana tazelik bahşeden, şu koca kâinat dükkânının yegâne malikidir.

Kalemi sanatıyla bir “kaf” ve “nun”dan yaratınca binlerce söz ile ona yol göstermiştir.

Bu kitabın ilk satırı da her şeyden mücerret (soyut) kutsi ruhlar olmuştur.

70- O ruhlar (melekler) ki özleri heyuladan beridir, payeleri cisim ve maddenin ötesindedir.

Bekâ (sonsuzluk) yakalarına, fena eli ilişmemiştir, etekleri toprak ve suya hiç bulaşmamıştır.

Onlar has fille hareket ederler, bu yağmacı tabiatın pençesinden fariğdirler.

Bu cihanın sabit iklimi mekân ve cihet olarak onlara dar gelecek değildir.

Âlem kitabının ikinci satırı da bir noktanın etrafında hızla dönen dokuz lacivert göktür.

75- O yıldızlar ilahî emirle hareket ederler, dönüşlerinde akıl sahipleri için nice ibretler vardır.

Onların her biri irade çevgeniyle öne çıkmış, saadet meydanından bir top kapmış gibidir.

Yahut da raks ve sema hâlindeki bir sufiye benzerler, her dem sema hâlinde sarhoşurlar.

Dönüşlerinin her devrinde onlara bir başka nur bahşetmiştir Vehhab.

Üçüncü satır ise dört harften başka bir şey değildir. Ama bu dörtte garip remizler mevcuttur.

80- Gök kubbenin altında her ne varsa bu dört şeyden (unsurdan) yaratılmıştır.

Kudreti bu dört şeyi birbirine karıştırmış ve her an ondan türlü nakışlar meydana getirmiştir.

İlk meydana gelenler cansızlar olmuştur, oluş ikliminde onun kapısında ilk onlar beklemiştir.

Dağlar vakar makamına oturmuş ve itaatte karar kılmışlardır.

Yeryüzü hazinesinin bekçisi olan maden koynunu yakut ve elmasla doldurmuştur.

85- Bu sahnede her bir cevherin ayrı bir kıymeti olmuş ve her biri başka bir tacı parlatmıştır.

Daha sonra sıra bitkilere gelmiş ve hemen serpilip büyümeye başlamışlardır.

Ağaç, topraktan ufacak bir filizle başını çıkarmış ve bir zaman sonra göklere erişmiş.

Dal ve yapraklarından bir tahturevan kurmuş, dibinde oturanlara bir gölgelik sağlamış.

Kâh tomurcuklarıyla etrafına akçeler saçmış kâh meyveleriyle bir kerem sofrası kurmuş.

90- Bitkilerden sonra hayvanlar yaratılmış ve çamura ab-ı hayat akmaya başlamıştır.

His yoluyla maksadın kokusunu alan çamur hızla amaca yönelmiştir.

Kendi isteğiyle yerinden kalkmış ve gönlünün gitmek istediği her yere gitmiştir.

İşte bu yaratılış zincirinin son halkası insandır ki dünya işi onunla muhkem hâle gelmiştir.

İnsan düşüncede ilk, yaratılışta sondur. Hem düşünen hem çalışan bir varlık olmuştur.

95- Avcuna akıldan bir çerağ konulmuş ve onu mum ve lambalardan fariğ kılmıştır.

Yüce yaratan, akla duyular vermiş ve akıl o yardımcılarla her yolu bilmiştir.

Görme duyusuna görme yetisiyle siyah ile beyazı ayırt edecek kabiliyet ihsan etmiştir.

İşitebilsin ve her yönden haber alabilsin diye kulakları iki kapı misali dışarıdan açmıştır.

Dile, dünyanın tadından, tuzundan haberdar olsun diye tat yetisi vermiştir.

100- Avuca dokunma duyusunu peşin ödemiştir ki yumuşaklığı ve sertliği ayırt edebilsin.

Burna bahçelerin gül ve reyhanlarını tanıması için gonca misali bir dimağ ihsan etmiştir.

Bu beş duyu insan vücudunda zahir olanlardır, duyuların diğer beşi ise batını olanlardır.

Bütün bu duyular, aklın yardımcıları ve dış âlemdeki kılavuzlarıdır.

Aklın bu yardımcılarla donatılmasının sebebi, yaratıcıyı bulması içindir.

105- Bu yüzden kulluk kemerini iyi bağlamalı, bu öyle bir kulluktur ki yüz hayatın mayesidir.

Buradan kazanılacak olan, sonsuz bir hayattır, celal ve ikram sahibinin şefkat gölgesidir.

Ey Câmi! Eğer diri gönüllüysen kulluğa tutun, ezeli olan Halık'a kul ol.

Zira O'na kul olmak gerçekte hür olmaktır. Gerçek hayat yalnız budur.